

нальних сцен він знаходить з Кларою несподіване порозуміння, ніби дарує ображеній жінці право на помсту. Такі персонажі, як Вчитель чи Священник, кожен за своєю соціальною маскою, в порівнянні з його спокійним смиренням перед обличчям смерті, виявляють повну свою нікчемність.

Простір і образи вистави, де значну роль відіграють образні вирішення сценографа Даниїли Колот та костюми Наталії Рудюк, несподівано асоціюються із сучасною атмосферою війни. Вистава за параболічною п'єсою-притчею Фрідріха Дюрренматта занурює нас у табірне переселенське лахміття. Радіеш, коли «імператриця» Клара в золоті і з величезною короною-сонцем на голові, що нагадує царськими сукнями, поставою і діями, катерин других, п'ятих чи десятих – розпадається. Бо складається з протезів. Містяни цілують руку і відривають, друга теж відпадає, розчленовують золоту статую і голову-сонце відривають, і кружляє золото, як уламки сміття в космосі чи в океані.

Обидві вистави – концептуальні сценографічно-музичні перформанси. У «Конотопській відьмі» – аранжування вокальних номерів Сусанни Карпенко. У «Візиті» музичне оформлення зробив самотужки Давид Петросян. До речі, досить вправно, адже музика, шуми, голоси не відвертають уваги від основного – дещо монотонної візуальності, такого собі броунівського руху людей, костюмів, предметів у просторі глибокої сцени. П'єси театру абсурду мають магічну тяглість. У «Візиті» тяглість очікування – цілком у традиції театру абсурду чи то парадоксу як головної, основоположної течії в Європі другої половини XX століття, після світової війни. В повоєнних літературі, театрі, мистецтві – це найточніша реакція людства на масові масштабні винищення одними людьми інших за певними абсолютно алогічними ознаками. На жаль, це продовжується. В українському театрі п'єси абсурду успішні, їх було немало. Згадуються, зокрема, постановка Експериментального театру НаУКМА «Чекаючи на Ґодо» Семюела Беккета в режисурі Алли Заманської, «Голомоза співачка» Ежена Іюнеско на цій же сцені Могілянки авторства Лариси Паріс та Юрка Яценка.

Візуальність «Візиту» глибока. Обидві прем'єри франківців з акцентом на творчому тандемі «режисер-сценограф» дають чітко обмежений, але дуже важливий в загальній концепції простір для творчості актора.

Хоча обидві вистави мало перегукуються з попередніми: ні з легендарною психодрамою Сергія Данченка (1983, 1989), ні з «Конотопською відьмою» за лібрето Богдана Жолдака і музикою Андрія Поклада, що була мюзиклом, зате вони за формою відповідають запитам нового часу, сучасної публіки. Своєю напруженою метафоричністю ця українська режисура перегукується з кращими постановками сучасних литовських, грузинських, німецьких режисерів. А українські сценографи черпають з національного джерела школи Данила Лідера. Успіх першого «Візиту» на франківській сцені багато в чому був забезпечений його участю в постановці, його підходами до драматургічного матеріалу.

Гірка доля українок

Вікторія Котенок

«Люби-мене-не-покинь» за п'єсою Ольги Анненко

Режисер Максим Михайліченко

Художник Олег Татарінов

В ролях: Олена Михайличенко (Катя), Валерія Чайковська (француженка Жульєтт), Віталій Дерев'янчук (чоловік, француз), Ксенія Михайлицька (перекладачка; Сонечка).

Прем'єра 17 листопада 2022 року. Київський театр юного глядача.

Олена Михайличенко у виставі **«Люби-мене-не-покинь»** за п'єсою Ольги Анненко. Режисер Максим Михайліченко. Київський театр юного глядача.

Від початку війни українські драматурги створили вже чимало п'єс, які рефлексують наше сьогодення: про перші дні війни – перші емоції, рішення, дії українців, про життя в окупації та в евакуації, в тилу і на фронті. Більше сучасної драматургії ставлять і показують нині за кордоном, аби привернути увагу світу до нашого болю і сприяти допомозі у війні з хижим агресором. Але й українські театри переконані, що сучасна драма потрібна тут і зараз, хоча душевні рани багатьох ще кровоточать, і біль через загибель рідних щодня зростає. Часто театри про-

водять публічні читання сучасних п'єс, в результаті яких з'являються нові прем'єри. Серед них – «Люби-мене-не-покинь» у Київському театрі юного глядача.

Ця п'єса була написана після початку повномасштабного вторгнення, але образ головної героїні – квіткарки Каті, яка дуже любить квіти і переживає особисту драму, – з'явився в уяві Ольги Анненко раніше. Чіткіше доля цієї жінки вимальовувалася після того, як Ольга Анненко, тікаючи від повномасштабної війни, опинилася у Франції: «Першим яскравим враженням була квіткова крамничка в місті Ньор: це різнобарв'я квітів торкалося серця до сліз. І таким чином я зрозуміла, що це і є місце Каті, де вона працюватиме».

П'єса включає долі багатьох жінок, яких авторка зустріла у Франції. Торік на конкурсі моноп'єс за цей твір вона отримала першу премію «Batumi International Monodrama Festival», і там, на фестивалі в Батумі, відбулося її перше публічне читання (режисерка та виконавиця – Євгенія Відіщева). Потім п'єсу прочитали в рамках проєкту «Україна. Війна. Тексти» в Києві (режисер Максим Михайличенко, акторка Олена Михайличенко) та в Німеччині у Мюнхенському камерному театрі (режисерка Тетяна Губрій, акторка Віталіна Біблів).

Після публічного читання режисер Максим Михайличенко попросив авторку зробити з моно-повноцінну п'єсу на кількох персонажів. Таким чином у творі з'явилися нові герої: власниця квіткової крамнички французька Жульєтт, перекладачка-росіянка, яка у неї працює, француз – постійний клієнт крамниці, колишній чоловік Каті і дівчина Сонечка. Ще один герой п'єси – син Каті Віталік (на сцені не з'являється). Саме на ньому і зав'язаний сюжет.

Вистава «Люби-мене-не-покинь» на камерній сцені ТЮГу поставлена за кінематографічним принципом: сьогодення квіткарки переметоване епізодами з її минулого. На авансцені – теперішній час: французька квіткова крамниця, в якій працює киянка Катя, яка разом з іншими українками виїхала за кордон. Волонтери спершу везли на Західну Україну, а в результаті біженці опинилися аж у Франції. Тут майже одразу Катя і Сонечка опинилися під опікою добросердечної Жульєтт – власниці квіткової крамниці. Вона забезпечила їх і житлом, і роботою. Все це героїня розказує-сповідується глядачам, які є умовними покупцями крамниці. Вона підбирає їм букет з квітів, які робить з клаптиків кольорових тканин.

Публіка дізнається, що у Каті дві великі любові: до сина і до квітів. Про обох вона розповідає з такою ніжністю і турботою, що квіти часом теж пригортає як власних дітей. Про кожну квітку знає найменші подробиці: що символізує, які має лікувальні властивості, до якої події яку квітку краще дарувати, які з якими квіти між собою komponувати у букеті тощо. Жінка так їх любить, що покинула заможного чоловіка, аби стати флористкою. Переконана у тому, що квітами можна багато чого розповісти, особливо те, що словами не скажеш.

Сина вона виростила сама, забезпечила всім необхідним. Він працював фахівцем у сфері інформаційних

технологій, а як почалася війна – став волонтером: вивозив домашніх тварин із небезпечних зон. Хоча, можливо, він виконував серйозніші завдання, але для мами, щоб менше хвилювалася, сказав про евакуацію тварин. Бо одного дня Віталік привіз додому вагітну Сонечку, яку знайшов у підвалі в окупованій Бородянці (чоловіка вбили). Катя прихистила дівчину, як рідну доньку, і почала нею опікуватися. У Франції мати підтримує з сином зв'язок через телефон, але 8-ий день він поза зоною досяжності. Та жінка на все дивиться з позитивом, продовжує терпляче чекати на його дзвінок і вірить, що з ним усе гаразд.

На прозорій завісі (завдяки відеопроєкції), що висить посередині сцені, і за нею (актори грають живим планом) час від часу виринають епізоди з минулого головної героїні: нещасливе життя у шлюбі, народження сина, початок війни і знайомство з Сонечкою, переїзд та життя жінок у Франції.

Найбільш щемлива сцена у виставі, коли по телефону Катю просять приїхати в Україну, щоб впізнати тіло загиблого сина. Жінка не вірить, що це її син, залишається все у тому ж позитивному настрої, в якому щебетала з покупцями. Але починає тривожно складати валізу, бо, навіть якщо це не її син, то син іншої матері, яку теж треба повідомити. Хоч публіка все одно розуміє, що це саме її син загинув...

Перехоплює квіткарку майже на порозі крамниці постійний покупець, який просить зробити букет з різнокольоровими квітами. Через гугл-перекладач, екран якого проєктується на завісу, Катя дізнається, що француз регулярно носить квіти на могилу свого сина. Біль за втраченими дітьми поєднав цих двох батьків, людей різних національностей, абсолютно різних життєвих доль. Цей біль, біль втрат, яких з кожним днем стає все більше і більше, зараз об'єднує весь світ, адже на нинішній війні гинуть сини (чоловіки, тати, брати) не тільки українців, а й добровольців з усього світу. У фіналі глядач бачить часове і міжнародне злиття доль матерів: три жінки – Катя, Сонечка і Жульєтт – колишують на руках немовля і співають ту саму колискову.

Вистава «Люби-мене-не-покинь» перегукується з фільмом Зази Буадзе «Мати апостолів»: обидві мами вірять до останнього, що їхні сини живі, не загинули на війні, і обидві переживають невимовний біль, коли дізнаються про втрату. Тому на запитання у виставі «скільки ще ховати нам наших синочків?» немає поки відповіді...

У Франції історія Каті представлена у вигляді прозового твору: Ольга Анненко трансформувала п'єсу в оповідання «Квіткарка з Авеню де Парі». Воно було перекладено французькою і досі читається на різних літературних та театральних подіях у Франції. Оповідання опубліковане в українському журналі «Трибуна» і потрапило до короткого списку фіналістів Міжнародної літературної премії короткої прози імені Василя Портяка за 2022 рік. А п'єса «Люби-мене-не-покинь» вийшла друком у журналі «Дніпро» та збірці «Не названа війна».